

Curriculumontwerp als dagelijkse kost

Veel scholen ontwerpen hun onderwijs voor een langere periode. Daarentegen is werken aan het curriculum voor **De School** in Zandvoort door thematisch, flexibel en op maat onderwijs een continu proces.

Op de parkeerplaats stapt een jongen met z'n vader uit. Een kus op het hoofd, een zwaai, een glimlach. Het kind loopt naar binnen door de gangen waar hoge plafonds versierd zijn met kleding en schoenen. Een sfeer die doet denken aan de *umbrellastreet*s in buitenlandse steden. De hangende kledingstukken zijn het residu van het thema: Kleding & Sport. Een van de twintig thema's waar de vier bouwen (4-13 jaar) tegelijkertijd tien weken aan werken.

Het is tien voor tien. De jongen hangt zijn jas op. Hij is niet te laat. De 96 leerlingen op De School kunnen hun dag beginnen tussen acht en tien uur of tussen twaalf en twee uur en eindigen rond het middaguur of tussen vier en zes. Schooljaren zijn er niet, kinderen kunnen gedurende het hele jaar doorstromen naar een andere bouw. De School startte in 2008 als

de eerste school met flexibele en ruime schooltijden met als doel om onderwijs op maat te kunnen maken. 'En dat is zo ruim als het klinkt', vertelt intern opleider en leerkracht Julia Kroon. 'Het gaat over wat moet, oftewel de kerndoelen en referentieniveaus, over wat we belangrijk vinden, dus thematisch en qua actualiteit en wat het kind motiveert en interesseert.' Hoe ver de school daarin gaat, illustreert een briefje op de deur. *Zachtjes werken op de gang, Mats* rust even uit.* 'Hij moet vanwege zijn chronische ziekte elke dag van twee tot vier rusten', legt adjunct-directeur Daphne Spekkers uit. Ze wijst naar een deur. 'Zijn rustkamer', zegt ze. 'Hoe passend wil je het hebben?'

Thematisch curriculum

Vijftig weken, dat is 2.400 uur per jaar, is De School open. Leerkrachten zijn naast leraar ook onderwijs-

Geesje van Slochteren, Daphne Spekkers, Julia Kroon en Talita Groenendijk bespreken ontwerp-kwesties en mogelijke oplossingen.

ontwerper, beleidsmaker en onderzoeker. Dat betekent dat ze voor een deel op de groep staan en voor een deel ambulant werken aan een of meer taken, zoals het schoolcurriculum ontwikkelen. In de ruime openingstijden organiseren de leerkrachten met leerlingen, ouders en verzorgers thematisch onderwijs. De bestaande methode *Alles in 1* is altijd bron voor de thema's – bijvoorbeeld verkeer en vervoer, communicatie, middeleeuwen, Europa, voeding en dieren. De vakken taal en rekenen, koken en dansen, Engels en filosofie, techniek en expressieve vakken worden concreet doordat leraren ze uitwerken binnen het thema.

Het is een onderwijsvorm waar iedereen op De School voor honderd procent achter staat, maar die ook arbeidsintensief en complex is, vertellen Spekkers en Kroon. 'Leraren moeten de 10-wekelijkse thema's niet alleen zelf uitwerken op actualiteit en passend maken voor elke leerling, maar moeten ook goed overzicht houden over de verticale leerlijnen.' Dat doen ze goed, maar het kan altijd beter en daarom werkt De School nu aan een collectieve aanpak. Ze werken daarin samen met curriculumontwikkelaars Geesje van Slochteren en Talita Groenendijk van SLO. Zij ondersteunen De School met de belangrijkste curriculaire vragen, zoals: Hoe kan deze school landelijke uitwerkingen van de kerndoelen benutten in het ontwerpproces op groepsniveau en voor individuele leerlingen? Hoe formuleer je passende leerdoelen? Welke afwegingen moet je als leerkracht maken bij de uitwerking van een thema, wat heb je daarvoor nodig? Hoe kan dit een gezamenlijk en meer systematische aanpak worden in de school?

Ontwerpklus

'De School heeft een complexe ontwerptaak, omdat zij schooleigen leerlijnen ontwikkelen met thema's die eens in de vier jaar voorkomen; de hele school werkt dan op hetzelfde moment aan hetzelfde thema,' zegt Groenendijk. 'In de praktijk betekent dit dat elk thema voor de uitvoering wordt herontworpen voor de leerlingen die je op dat moment hebt. Dat maakt voor ons interessant om na te gaan: wat heb je aan de uitwerkingen van SLO? Ondersteunen ze bij het ontwikkelen van schooleigen leerlijnen, zodat een school niet helemaal bij nul hoeft te beginnen? Wat kunnen wij nog aanreiken, zodat die producten ook voor andere scholen met eigen unieke situaties bruikbaar zijn?' Die brug slaan is soms nog best ingewikkeld, merkt Van Slochteren. 'Daar proberen we in deze samenwerking met elkaar

Zelf aan de slag

SLO maakt voor elk vak voorbeeldmatige uitwerkingen van de kerndoelen. Deze kun je gebruiken om je eigen leerlijnen vorm te geven. Laat je inspireren op leerplaninbeeld.slo.nl. Wil je concreet aan de slag met het (her)ontwerp van je curriculum? SLO heeft hiervoor verschillende gereedschappen, zoals de curriculumwaaier, het curriculaire spinnenweb en ontwikkelkaarten.

>www.slo.nl/thema/meer/curriculumontwikkeling

naar te kijken en van te leren.' Soms ligt de oplossing voor het oprapen. Kroon: 'Toen we behoefte hadden aan input voor het ontwikkelen van een concrete rekenleerlijn en deze samen onderzochten, kwam Talita met de uitwerkingen van SLO voor rekenen-wiskunde. Nu konden we ons meteen buigen over de vraag: hoe gaan we die uitwerking gebruiken bij het ontwerpen van onze modules?'

Inspiratie voor scholen

Het team van De School neemt heel bewust samen met SLO zijn onderwijs onder de loep om het curriculum beter te laten aansluiten bij kerndoelen en referentieniveaus. De School vindt het belangrijk ook het ontwerpproces inzichtelijk te maken. 'Van inhoud, doelen, leerlijnen, resultaten tot afspraken over kwaliteitseisen die we stellen aan een persoonlijk en een groepsleerplan. En hoe een nieuw thema zich verhoudt tot andere thema's en jaren', licht Kroon toe. De School ziet het liefst dat er straks een heldere infographic op tafel ligt die als basis en een soort leidraad kan dienen voor de ontwikkeling van nieuwe thema's. Kroon: 'Maar voordat die er ligt, is er nog onderzoek en afstemming nodig.'

'Veel scholen ontwerpen hun onderwijs voor een langere periode', zegt Van Slochteren. 'Deze school vraagt door de basiskeuzes in het curriculum, zoals thematisch, op maat en flexibel, meer van leerkrachten. Hier is werken aan het schoolcurriculum een dagelijks, continu proces. Als De School dat inzichtelijk kan maken, dan biedt dat inspiratie voor scholen die hun onderwijs ook meer vanuit leerlijnen vorm willen geven dan vanuit een methode.' Daphne Spekkers hoopt dat het daarnaast ook andere scholen én pabo's inspireert om op eenzelfde manier onderwijs te ontwikkelen. 'Ik gun elke leerkracht om naast leraar ook ontwikkelaar te zijn.' ■

**Mats is niet zijn echte naam.*